

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun.Chișinău, str.Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

03.02.2021 № 4-35/1-606

Dosar nr. 3a-1220/2021

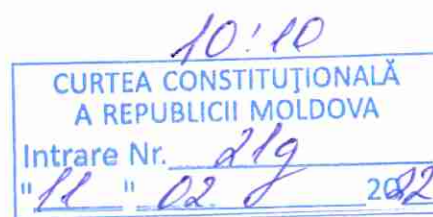
Curtea Constituțională a RM
str.Alexandru Lăpușneanu nr.28

Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de **Todirean Eugenia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.**

Anexe: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 10 file+anexe.
copia încheierii pe 5 file.

Judecător:

Veronica Negru

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică

1. Nume – Todirean

2. Prenume -- Eugenia

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. La 14.03.1997 m-am pensionat în legătură cu atingerea limitei de vârstă pentru pensionare. Mi s-a calculat o pensie în mărime de 105,19 lei lunar. Ulterior pensia a fost indexată și majorată până la suma de 1895,64 lei.
2. După pensionare am continuat să lucrez în calitate de economist la SA "Prietenia" din s. Slobozia - Cremene, raionul Soroca și să achit contribuții de asigurări sociale obligatorii în fondul de pensii.
3. Potrivit Legii nr. 168 din 06.12.2019 pentru modificarea art. 33 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii s-a stabilit că, începând cu 01.01.2020, au dreptul la reexaminarea pensiei pentru limită de vârstă pensionarii care au continuat să lucreze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă cu stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie de până la 15 ani.
4. Conform alin. (5) art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.
5. Cu toate acestea, în legătură cu faptul că am fost în imposibilitate de a mă deplasa în orașul Soroca din cauza sănătății precare (deoarece s-au agravat bolile de care sufăr, urmam un curs de lecuire și nu mă puteam deplasa în or. Soroca) și din cauza pandemiei, nu m-am putut adresa la timp la Casa Teritorială Soroca pentru reexaminarea pensiei. Mai mult ca atât, de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a fost interzis persoanelor în vârstă de peste 63 ani, începând cu data de 25 martie 2020, aflarea în afara domiciliului și în spațiile publice fără necesitate stringentă, cu excepția: (i) deplasărilor în interese de serviciu, atunci când activitatea nu poate fi desfășurată la distanță, (ii) deplasărilor pentru asigurarea cu produse alimentare; (iii) deplasarea pentru asistență medicală, ce nu poate fi amânată; (iv) deplasarea pentru alte motive justificate și care nu pot fi amânate (ex. decesul unui membru al familiei, necesități ale persoanelor și animalelor de companie, etc) (DISPOZIȚIA nr. 3 din 23 martie 2020).
6. Astfel, din cauzele menționate mai sus, am depus cererea pentru reexaminarea pensiei doar la 18.05.2020 și pensia mi-a fost reexaminată începând cu 01.06.2020. Deci, nu am primit pensie reexaminată pentru perioada de la 01.01.2020 și până la 01.06.2020. Aceasta mi-a cauzat pierderi financiare care pentru mine sunt considerabile, deoarece nu am alte surse de venit;
7. La 14.09.2020 am adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prealabilă prin care am solicitat reexaminarea pensiei mele pentru limită de vârstă începând cu 01.01.2020 și achitarea pensiei recalculate în modul stabilit;
8. Prin decizia nr. T-2039/20 sin 24.09.2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea mea prealabilă, pe motivul că conform alin. (5) art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.
9. La 27.10.2020 m-am adresat la Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani), cu o cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale prin care am solicitat anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T-2039/20 din 24.09.2020 prin care a fost respinsă cererea prealabilă din 14.09.2020; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să reexamineze pensia mea pentru limită de vârstă începând cu 01.01.2020; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-mi achite pensia reexaminată pentru perioada dintre 01.01.2020 și 31.05.2020;
10. La 03 iunie 2021 prin hotărârea nr. 3-2699/2020, Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) a respins cererea mea ca neîntemeiată. Instanța de judecată menționată și-a întemeiat hotărârea pe prevederile art. 33 alin.(5) din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii;

11. Am contestat cu cerere de apel hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Râșcani);
12. La momentul actual cererea de apel menționată în p. 11 se află spre examinare la Curtea de Apel Chișinău – număr dosar 3a-1220/21.

C. Obiectul sesizării

11. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 33 alin. (5) propoziția 1 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii: *”Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare”*.

Admisibilitatea sesizării

12. Prevederile art. 33 alin. (5) propoziția 1 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii sunt aplicabile la soluționarea cauzei. Astfel, în decizia sa nr. T-2039/20 din 24.09.2020, Casa Națională de Asigurări Sociale se bazează direct pe prevederile contestate, la fel ca și Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) în hotărârea sa din 03. 06. 2020. Curtea de Apel Chișinău urmează să se pronunțe asupra soluției cauzei prin prisma acestei prevederi legale.
13. Anterior prevederile art. 33 alin. (5) propoziția 1 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii ---”Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare”– nu a constituit obiect al controlului constituționalității:

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prin prevederile art. 33 alin. (5) propoziția 1 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii: *"Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare"*, se crează o îngerință în următoarele drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova:

Articolul 46 din Constituția Republicii Moldova -- Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 47 din Constituția Republicii Moldova -- Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

...

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Încălcarea articolului 47 din Constituție -- Dreptul la asistență și protecție socială

14. Articolul 47 alin. (2) din Constituție garantează cetățenilor dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, **bătrânețe** sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.
15. Dreptul la asigurare în caz de bătrânețe, constituie un drept social în baza căruia persoana asigurată are dreptul la primirea unei pensii pentru limita de vârstă, care constituie un drept bănesc, constituit și plătit conform prevederilor legale în vigoare.
16. În p. 47 din HCC nr. 19 din 19.07.2016, Curtea Constituțională a RM a reiterat, caracteristica conceptuală a drepturilor sociale referitoare la faptul că ele nu au un caracter necondiționat și că pot fi solicitate numai în limitele prevăzute de lege. Această caracteristică acordă legiuitorului autoritatea de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale.
17. În același timp, **implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale**, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stinge drepturile sociale garantate constituțional. Astfel, la punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale ce garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte articolul 54 alin. (4) din Constituție, care prevede că, la angajarea dispozițiilor referitoare la restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată [a se vedea *Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 10 aprilie 2012, § 25*].
18. În R. Moldova a fost instituit și funcționează un sistem de asigurări sociale bazat pe principiul contributivității;
19. Semnificația acestui principiu constă în faptul că pentru apariția dreptului la pensie persoana, pe parcursul vieții, trebuie să achite contribuții de asigurări sociale în fondul de pensii. Aceste contribuții sunt plăți obligatorii, percepute din salariul (venitul) cetățenilor. Defalcând o parte, stabilită prin lege, din salariul (venitul) lor, cetățenii încadrați în câmpul muncii, prin intermediul sistemului de contribuții de asigurări sociale obligatorii în fondul de pensii, participă nemijlocit la formarea bugetului asigurărilor sociale de stat;
20. În acest sens s-a expus și Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 19 din 19.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, unde în p. 56 se menționează următoarele *"Astfel, prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic își câștigă dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității. Dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat. Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să-i plătească o pensie al cărei cuantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate"*;
21. În art. 3 alin (1) p. e) din Legea nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale -- principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale

se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

22. Prin instituirea condiției că pentru primirea pensiei pensionarul trebuie să se adreseze la CNAS cu cerere și acte, care conțin date de care CNAS dispune și prin faptul includerii clauzei că dreptul la pensie recalculată apare din următoarea lună de la depunerea actelor, fără a se prevedea excepții și posibilitatea de a se recalcula pensia de la data de când pensionarul a dobândit dreptul la pensie, în situația când, din diferite motive obiective (de ex. epidemia COVID 19, boală etc), adresarea la CNAS a fost imposibilă – constituie o lipsire a pensionarului de dreptul de a primi pensia recalculată pentru perioada de timp, în care a fost în imposibilitate de a depune cererea de reperfectare a pensiei la CNAS;

Încălcarea art. 46 din Constituție -- Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

23. Convenția Europeană pentru Drepturile Omului în alineatul 1 articolul 1 Protocolul 1 prevede că *orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.*
24. Articolul 501 alineatele (1) și (2) din Codul Civil al Republicii Moldova stabilesc că (1) *Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.* (2) *Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.*
25. În practica sa CtEDO a recunoscut drepturile ce decurg din sistemele de protecție social ca "bun" și a stabilit că articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană se aplică fără a fi nevoie să se bazeze exclusiv pe relația între alocarea prestațiilor sociale și obligația de a plăti impozite sau alte contribuții (a se vedea, *inter alia*, *Gaygusuz v. Austria*, Hotărârea din 16 septembrie 1996, *Willis v. Marea Britanie*, Hotărârea din 11 iunie 2002, *Stec și alții v. Marea Britanie*);
26. Prin neinstituirea unor excepții de la regula generală, stabilită în art. 33 alin. (5) propoziția 1 din **Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii (Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare)**, ce ar permite pensionarilor care au dreptul la recalcularea pensiilor și care din motive obiective au fost în imposibilitate de a depune cererea și actele la CNAS, să solicite reperfectarea pensiei de la data când a apărut acest drept, **constituie o privare a pensionarului de proprietate;**

Ingerința în exercitarea dreptului de proprietate privată.

27. În jurisprudența sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit reguli generale în care ingerința în exercitarea dreptului la protecția a bunurilor este compatibilă cu prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1;
28. Pentru a fi considerată compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1, ingerința trebuie să îndeplinească anumite criterii: trebuie să respecte principiul legalității și să

- urmărească un obiectiv legitim prin mijloace proporționale cu obiectivul urmărit (cauza *Beyeler împotriva Italiei*, §. 108-114);
29. Principiul legalității reprezintă prima și cea mai importantă cerință a art. 1 din Protocolul nr. 1. A doua teză a primului paragraf autorizează privirea de „proprietate” „în condițiile prevăzute de lege”, iar al doilea paragraf recunoaște că statele au dreptul de a reglementa folosința bunurilor, prin adoptarea de „legi”. În plus, statul de drept, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent tuturor articolelor Convenției (cauzele *Iatridis împotriva Greciei (MC)*, §. 58; *Fostul Rege al Greciei și alții împotriva Greciei (MC)*, § 79; *Broniowski împotriva Poloniei (MC)*, § 147].
30. Principiul legalității presupune, ca dispozițiile aplicabile ale dreptului intern să fie suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor (cauzele *Beyeler împotriva Italiei (MC)* § 109; *Hentrich împotriva Franței*, § 42; *Lithgow și alții împotriva Regatului Unit*, § 110; *Ališić și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei, Croației, Serbiei, Sloveniei și Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei (MC)*, § 103; *Centro Europa 7 S.R.L. și di Stefano împotriva Italiei (MC)*, § 187; *Hutten-Czapska împotriva Poloniei (MC)*, § 163);
31. Orice ingerință din partea unei autorități publice la respectarea „bunurilor” poate fi justificată numai dacă servește unui interes public (sau general) legitim (cauzele (*Béláné Nagy împotriva Ungariei (MC)*, § 113; (*Lekić împotriva Sloveniei (MC)*, § 105);
32. Pentru a fi compatibilă cu regula generală enunțată la prima teză a primului paragraf din art. 1 din Protocolul nr. 1, o ingerință în dreptul la respectarea „bunurilor”, în afară de faptul că trebuie să fie prevăzută de lege și în interesul public, trebuie să asigure un „just echilibru” între cerințele de interes general ale comunității și cerințele privind protecția drepturilor fundamentale ale persoanei (cauzele *Beyeler împotriva Italiei (MC)*, § 107; *Ališić și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei, Croației, Serbiei, Sloveniei și Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei (MC)*, § 108);
33. În Hotărârea nr. 19 din 19.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006 Curtea Constituțională a indicat în punctul 72 că *”punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.”*
34. Consider că norma din alin. (5) art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii care prevede că noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale, **NU VINE ÎN PROTEJAREA UNUI INTERES PUBLIC GENERAL**(mai ales că CNAS dispune de toate datele pentru recalcularea pensiei), **ESTE DISPROPORȚIONATĂ ȘI ADUCE ATINGERE ATÂT DREPTULUI MEU DE PROPRIETATE CÎT ȘI DREPTULUI MEU LA ASISTENȚĂ ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ.**

Încălcarea articolului 54 din Constituție -- Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

35. Prevederea art. 33 alin. (5), propoziția 1 din **Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii (Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare)**, suprimă dreptul pensionarului de a primi pensia recalculată, de la data apariției dreptului, în cazul în care, acesta, din motive obiective, este în imposibilitate de a depune la CNAS cererea de reperfectare a pensiei;
36. Suprimarea dreptului de a primi pensie prin norma contestată, fiind contrară art. 46 și 47 din Constituția Republicii Moldova, precum și articolului 1 din Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care protejează drepturi fundamentale (dreptul la asigurare socială și dreptul de proprietate), încalcă și prevederile art. 54 din Constituția Republicii Moldova, care prevede în alineatul 1 că *”În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”*

F. Cerințele sesizării :

- declararea prezentei sesizări admisibilă;
- controlul constituționalității **prevederile art. 33 alin. (5) propoziția 1 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii ---”Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare”**.

G. Lista documentelor relevante

1. Copia deciziei CNAS nr. T-2039/20 sin 24.09.2020;
2. Copia cererii de chemare în judecată a Todirean Eugenia către CNAS;
3. Copia hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) nr. 3-2699/2020 din 03 iunie 2021.

H. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declarăm pe propria noastră onoare că informațiile prezentate Curții în prezenta sesizare sunt veridice.

Todirean Eugenia

Dosarul nr. 3a-1220/21 (2-20134040-02-3a-19102021)

ÎNCHEIERE

18 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului
Judecătorii
Cu participarea:
Grefierului

Anatolie Minciuna
Ecaterina Palanciuc și Veronica Negru
Marina Samatiuc

Examinînd în ședință publică, cererea înaintată de Todirean Eugenia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în ordine de apel, la cererea de apel declarată de Todirean Eugenia împotriva hotărîrii Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 03 iunie 2021, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Todirean Eugenia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

CONSTATĂ :

La 27 octombrie 2021, Todirean Eugenia a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 14.03.1997 s-a pensionat în legătură cu atingerea limitei de vîrstă pentru pensionare. I s-a calculat o pensie în mărime de 105,19 lei lunar. Ulterior pensia a fost indexată și majorată pînă la suma de 1895,64 lei.

După pensionare a continuat să lucreze în calitate de economist la SA "Prietenia" din localitate și să achite contribuții de asigurări sociale obligatorii în fondul de pensii.

Potrivit Legii nr.168 din 06.12.2019 pentru modificarea art.33 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii s-a stabilit că, începînd cu 01.01.2020, au dreptul la reexaminarea pensiei pentru limită de vîrstă pensionarii care au continuat să lucreze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă cu stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie de pînă la 15 ani.

Cu toate acestea, în legătură cu faptul că a fost în imposibilitate de a se deplasa în orașul Soroca din cauza sănătății precare și din cauza pandemiei, nu s-a putut adresa la timp la Casa Teritorială Soroca pentru reexaminarea pensiei.

Mai mult ca atât, de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a fost interzis persoanelor în vîrstă de peste 63 ani, începînd cu data de 25 martie 2020, aflarea în afara domiciliului și în spațiile publice fără necesitate stringentă, cu excepția: (i) deplasărilor în interese de serviciu, atunci cînd activitatea nu poate fi deslășurată la distanță, (ii) deplasărilor pentru asigurarea cu produse alimentare; (iii) deplasarea pentru asistență medicală, ce nu poate fi amînată; (iv) deplasarea pentru alte motive justificate și care nu pot fi amînate (ex. decesul unui membru al familiei, necesități ale persoanelor și animalelor de companie, etc).

Astfel, din cauzele menționate mai sus, a depus cererea pentru reexaminarea pensiei doar la 18.05.2020 și pensia i-a fost reexaminată începând cu 01.06.2020. Deci, nu a primit pensie reexaminată pentru perioada de la 01.01.2020 și până la 01.06.2020. Aceasta i-a cauzat pierderi financiare considerabile, deoarece nu are alte surse de venit.

Din 01.01.2020 a întrunit condițiile prevăzute de lege pentru primirea pensiei reexaminată și avea dreptul să o primească în mărime deplină.

Menționează că necalcularea și neachitarea pensiei reexaminată pentru perioada de la 01.01.2020 și până la 01.06.2020 constituie o ingerință în exercitarea dreptului său de proprietate, ingerință care nu este justificată, ceea ce este contrar art. 1 din Protocolul nr.1 al Convenției CEDO și articolelor 46 alin.(1) și 47 combinate cu art.54 din Constituția RM.

La 14.09.2020 a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prealabilă care a fost respinsă prin decizia nr. T-2039/20 din 24.09.2020, care a fost recepționată de la 29.09.2020.

Solicită partea reclamantă anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T-2039/20 din 24.09.2020 prin care a fost respinsă cererea prealabilă din 14.09.2020; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să reexamineze pensia reclamantului pentru limită de vârstă începând cu 01.01.2020; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să achite pensia reexaminată pentru perioada dintre 01.01.2020 și 31.05.2020.

Reprezentantul reclamantului Eugenia Todirean, avocat în bază de mandat Lilian Stegărescu a susținut pretențiile din cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea integrală a acestora. Suplimentar a susținut că, persoana a achitat contribuțiile, însă dreptul de a primi pensia i-a fost lezat. (f.d. 48)

În referință pîrîtul Casa Națională de Asigurări Sociale nu a recunoscut pretențiile din cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Todirean și a solicitat respingerea acesteia ca neîntemeiată din mai multe considerente.

Astfel, în susținerea poziției sale, indică că, potrivit documentelor dosarului de pensionare al reclamantei s-a constatat că aceasta, începând cu 14.03.1997, este beneficiară de pensie pentru limită de vârstă conform Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437/1990 (în vigoare până la 01.01.1999).

Pensia a fost calculată pe baza coeficientului individual - 2,67786, luând în considerare stagiul de muncă de 29,8 ani și constituia - 105,19 lei lunar.

Odată cu intrarea în vigoare la 01.01.1999 a Legii nr. 156/1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, inclusiv introducerea normei de indexare a pensiilor, cuantumul pensiei reclamantei a fost majorat în repetate rânduri și constituia de la -1895,64 lei lunar.

Astfel, potrivit tabelului din art.33 alin.4/2 a Legii nr.156/1998 privind sistemul de pensii, persoanele care s-au pensionat până la 01.01.1999 și au realizat un stagiul de cotizare după pensionare mai puțin de 15 ani au dreptul la reexaminarea pensiei de la 01.01.2020.

La data de 18.05.2020 reclamanta a depus cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca, prin care a solicitat reexaminarea pensiei pentru stagiul de cotizare realizat după stabilirea pensiei, mai mic de 15 ani.

În conformitate cu art. 33 alin.(5) al Legii 156/1998, noile drepturi la pensie se acordă începând cu data de întâi a lunii următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul teritorial de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art. 11 alin.(2).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca nr. 21/2020/23017 din 04.06.2020, pensia reclamantei a fost reexaminată pe baza venitului asigurat valorizat de 12161,42 lei, luând în considerare stagiul total de cotizare de 38,2 ani, cuantumul pensiei constituind de la 01.06.2020- 6271,64 lei lunar.

La data de 14.09.2020 la Casa Națională de Asigurări Sociale a fost înregistrată cu nr. T-2039/20 cererea prealabilă a reclamantei prin care a solicitat ca reexaminarea dreptului său la pensie să se efectueze începând cu data de 01.01.2020.

Prin scrisoarea/decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.T-2039/20 din 24.09.2020, s-au respins pretențiile reclamantei din cererea prealabilă, pe motivul că acestea contravin art. 33 alin. (5) al Legii 156/1998.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 13 iunie 2021, acțiunea depusă de Todirean Eugenia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative- s-a respins ca neîntemeiată.

La data de 08 iunie 2021, Todirean Eugenia a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 13 iunie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

La data de 13 ianuarie 2022, Todirean Eugenia a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate prin care a solicitat instanței ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

În ședința de judecată a instanței de apel nu s-a prezentat nici o parte.

Studiind cererea și materialele cauzei, Completul de contencios administrativ consideră necesar de a admite cererea Todirean Eugenia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului constituționalității normei de drept invocate, incidente speței, din următoarele considerente.

Conform art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169-171.

În conformitate cu art.12¹ alin.(1) – (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În argumentarea soluției adoptate, Completul judiciar atestă că, potrivit pct.81-84 din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea Articolului 135 alineat (1) litera b) din Constituția Republicii Moldova, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decît doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: "Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurîndu-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci cînd un asemenea refuz este atins de arbitrar".

Reieșind din analiza normelor de drept sus-indicate, raportate la circumstanțele pricinii, Completul judiciar reține că, în pricină, sesizarea corespunde condițiilor stabilite de lege, astfel încît, normele de drept în privința cărora se ridică excepția, fac parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către reclamant; normele de drept contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărîre anterioară a Curții, avînd ca obiect normele contestate prin prezenta sesizare.

Prin urmare, instanța de contencios administrativ constată că, în speță, sunt prezente temeiurile de sesizare a Curții Constituționale pentru verificarea constituționalității normei de drept incidente speței art. 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prin prisma corespunderii cu: art. 46, 47 și art. 54 a Constituției Republicii Moldova.

Totodată, potrivit alin.(3) al art.12¹ Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile.

În contextul celor mai sus indicate, Completul judiciar consideră necesar de a admite cererea depusă de Todirean Eugenia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale privind controlul constituționalității normei de drept invocate - art. 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prin prisma corespunderii cu: art. 46, 47 și art. 54 a Constituției Republicii Moldova.

În conformitate cu art.195, 230 Cod administrativ, art.12¹ Cod de procedură civilă,
Completul de contencios administrativ,

DISPUNE :

Se admite cererea depusă de Todirean Eugenia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării cererii depuse de Todirean Eugenia privind excepția de neconstituționalitate în temeiul art.135 alin.(1) din Constituția RM.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de Todirean Eugenia, în cadrul cauzei de contencios administrativ în ordine de apel, la cererea de apel declarată de Todirean Eugenia împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 03 iunie 2021, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Todirean Eugenia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

judecătorii

Anatolie Minciuna

Ecaterina Palanciuc

Veronica Negru

*Copia corespunde
Judecător :*

